

03.09.2012

Ryj/1

§ 911

Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma 2012-2018, osa B, infrarakentaminen

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen 28.2.2012 päivätyn, tarkistetun ohjelman, osa B, infrarakentaminen ohjeellisena virastojen ja liikelaitosten toiminnassa noudatettavaksi.

Samalla kaupunginhallitus päätti kehottaa virastoja ja liikelaitoksia edistämään erityisesti sellaisia ohjelmassa mainittuja toimenpiteitä, joista on välittömästi saatavissa kaupungille taloudellista hyötyä.

Käsittely

Esittelijä päätti poistaa päätöksen otsikon alusta sanan esitys, jolloin otsikko kuuluu seuraavasti: Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma 2012-2018, osa B, infrarakentaminen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Yleisten töiden lautakunnan esityslista 7.6.2011
- 2 Helsingin Energian johtokunnan lausunto 13.9.2011
- 3 Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausunto 13.9.2011
- 4 Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lausunto 30.9.2011
- 5 Rakennuslautakunnan lausunto 30.8.2011
- 6 Teknisen palvelun lautakunnan lausunto 8.9.2011
- 7 Yleisten töiden lautakunnan päätös 28.2.2012
- 8 Helsingin kaupungin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma vuosille 2012 - 2018, osa B infrarakentaminen, 28.2.2012

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne hyväksyä Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen 28.2.2012 päivätyn, tarkistetun ohjelman, osa B, infrarakentaminen ohjeellisena virastojen ja liikelaitosten toiminnassa noudatettavaksi.

Samalla kaupunginhallitus päättäneen kehottaa virastoja ja liikelaitoksia edistämään erityisesti sellaisia ohjelmassa mainittuja toimenpiteitä, joista on välittömästi saatavissa kaupungille taloudellista hyötyä.

Esittelijä

Ohjelma

Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma oli yksi Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelman (HEKO) päätavoitteista ja toimenpiteistä (toimenpide 4.1.1), jotka kaupunginhallitus hyväksyi 16.5.2005 ohjeellisina noudatettaviksi. Tämä toimenpide jakaantui kolmeen osa-alueeseen: A - Julkiset palvelurakennukset, B – Infrarakentaminen ja C - Asunnot.

Osa A, joka koskee julkisia palvelurakennuksia, hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 15.6.2009. Jatkossa on tarkoitus tehdä vielä asuntoja koskeva ohjelma. Päävastuutahona osille A ja B on rakennusvirasto.

Yleisten töiden lautakunta on 7.6.2011 tehnyt esityksen Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelman B-osasta, joka koskee infrarakentamista.

Yleisten töiden lautakunnan esitys 7.6.2011 on liitteenä 1. Alkuperäinen ohjelma on nähtävänä kokouksessa.

Esityksestä pyydettiin lausunnot Helsingin Energia -liikelaitoksen johtokunnalta (13.9.2011), Helsingin Satama - liikelaitoksen johtokunnalta (18.10.2011), kaupunkisuunnittelulautakunnalta (4.10.2011), kiinteistölautakunnalta (20.10.2011), liikennelaitos - liikelaitoksen johtokunnalta (6.10.2011), rakennuslautakunnalta (30.8.2011), teknisen palvelun lautakunnalta (8.9.2011), ympäristölautakunnalta (23.8.2011), Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymältä (13.9.2011), Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymältä (30.9.2011) sekä talous- ja suunnittelukeskukselta (4.6.2012). Saadut lausunnot ovat päätöshistoriassa ja liitteinä 2-6.

Ohjelman sisällöstä

Ohjelmassa määritellään kaupungin käytettävissä olevat keinot ja mahdollisuudet ekologisesti kestävä infrarakentamisen edistämiseen sekä selvitetään eri toimijatahojen roolit ja vastuut. Ohjelma käsittelee infrastruktuurin rakentamista sen koko elinkaaren aikana.

Ohjelman tavoitteena on olla konkreettinen työkalu ekologisesti kestävä infrarakentamisen edistämiseksi. Ohjelma on laadittu vuosille 2012 - 2018 siten, että väliarviointi suoritetaan vuonna 2014.

A-osassa esitetään Helsingin ekologisen rakentamisen taustat ja ohjelman sisältöön vaikuttaneet tekijät.

B-osassa esitetään toimenpideohjelma, joka on jaettu neljään elinkaaren päävaiheeseen: kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen sekä käyttö ja ylläpito. Päävaiheisiin sisältyy myös yleisiä eri elinkaaren vaiheille ja kaupungin toimijatahoille yhteisiä tavoitteita.

Elinkaarivaiheille on esitetty yhteensä 17 tavoitetta, joiden saavuttamiseksi on määritelty toimenpiteitä. Toimenpiteitä on yhteensä 80 kpl, ja niille on määritelty vastuutaho sekä aikataulu. Lisäksi on kuvattu kunkin toimenpiteen edellyttämä resurssitarve.

Toimenpiteiden toteutus alkaisi vuodesta 2013 eteenpäin. Toteutusjaksoja olisi pääosin kaksi: 2013 - 2015 sekä 2015 - 2018.

C-osa kokoaa nykytila-analyysin tulokset ekologisten näkökohtien huomioon ottamisesta kaupungin virastojen toiminnassa.

Yleisten töiden lautakunta on (28.2.2012) antanut saatujen lausuntojen johdosta lausuntonsa. Ohjelmaa on saatujen lausuntojen johdosta tarkistettu lautakunnan mainitsemien tavoin. Ne korjaus- ja parannusehdotukset, joita ei ole viety ohjelmaan, otetaan huomioon ohjelmaa päivitettäessä.

Tarkistukset on lueteltu yleisten töiden lautakunnan esityslistalla 28.2.2012. Esityslista on liitteessä 7.

Tarkistettu 28.2.2012 päivätty ohjelma on liitteenä 8.

Talous- ja suunnittelukeskus on antanut lausuntonsa tarkistetun ohjelman pohjalta. Talous- ja suunnittelukeskus esittää lausunnossaan 4.6.2012 mm., että ohjelmassa arvioitaisiin toimenpiteiden kustannusten lisäksi niiden taloudellisia hyötyjä. Hallintokuntien olisi tartuttava välittömästi toimenpiteisiin, joista kaupunki saa taloudellista hyötyä.

Esittelijän kannanotot

Esittelijä toteaa, että ohjelma on laadittu vastaavaan tapaan kuin kaupunginhallituksessa 15.6.2009 hyväksytyt julkiset rakennukset koskeva A -osa. Ohjelma antaa hyvän pohjan infrarakentamisesta aiheutuvan ympäristökuormituksen lieventämiseksi. Esitetyt tavoitteet ovat olennaisia, ja toimenpiteet riittävän konkreettisia käytännön työtä ajatellen. Pääosa toimenpiteistä on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2013 - 2015. Osa toteutetaan hallintokuntien sisäisenä virkatyönä, osa edellyttää projektimaista lähestymistapaa sekä hyvää yhteistyötä hallintokuntien kesken.

03.09.2012

Ryj/1

Esittelijä yhtyy talous- ja suunnitteluosaston kantaan siitä, että toimenpiteistä on syytä priorisoida niitä, joista kaupunki saa taloudellista hyötyä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Yleisten töiden lautakunnan esityslista 7.6.2011
- 2 Helsingin Energian johtokunnan lausunto 13.9.2011
- 3 Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausunto 13.9.2011
- 4 Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lausunto 30.9.2011
- 5 Rakennuslautakunnan lausunto 30.8.2011
- 6 Teknisen palvelun lautakunnan lausunto 8.9.2011
- 7 Yleisten töiden lautakunnan päätös 28.2.2012
- 8 Helsingin kaupungin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma vuosille 2012 - 2018, osa B infrarakentaminen, 28.2.2012

Tiedoksi

Asuntotuotantotoimisto
Hallintokeskus
Hankintakeskus
Helsingin Energia -liikelaitos
Helsingin Satama -liikelaitos
Henkilöstökeskus
Henkilöstön kehittämisspalvelut-liikelaitos
Kaupunginarkisto
Kaupunginkirjasto
Kaupunginmuseo
Kaupunginorkesteri
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Kiinteistövirasto
Korkeasaaren eläintarha
Kulttuurikeskus
Liikennelaitos-liikelaitos (HKL)
Liikuntavirasto
Nuorisoasiainkeskus
Opetusvirasto
Palmia-liikelaitos
Pelastuslaitos
Rakennusvalvontavirasto
Rakennusvirasto
Rakentamispalvelu (Stara)

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

03.09.2012

Ryj/1

Ruotsinkielinen työväenopisto
Sosiaalivirasto
Suomenkielinen työväenopisto
Taidemuseo
Talous- ja suunnittelukeskus
Taloushallintopalvelu-liikelaitos
Tarkastusvirasto
Terveyskeskus
Tietokeskus
Tukutor
Työterveyskeskus
Ympäristökeskus

Päätöshistoria

Talous- ja suunnittelukeskus 4.6.2012

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Talous- ja suunnittelukeskus pitää ekologisen rakentamisen kehittämistä tärkeänä asiana. Siihen liittyvä kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistaminen on tehty virkamiesvalmistelussa ja on nyt lausunnoilla virastoissa. Poliitiikan toteuttamisella tavoitellaan hiilineutraalia tulevaisuutta. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää uudenlaisia toimenpiteitä kaikilla kaupungin rakentamiseen liittyvillä tahoilla.

Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelma 2012-2018 vastaa osaltaan strategiaohjelman 2009-12 tavoitteisiin, jotka koskevat kaupunkirakenteen eheyttämistä vastaukseksi ilmastonmuutokseen sekä talouden tasapainon parantamista.

Talous- ja suunnittelukeskus mieltää ekologisuuden hyvin lähelle ekonomisuutta eli säästöt ympäristökuormituksessa pitää näkyä myös säästöinä taloudessa. Ympäristölautakunnan tapaan talous- ja suunnittelukeskus esittää, että Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelmassa arvioitaisiin toimenpiteiden kustannusten lisäksi niiden taloudellisia hyötyjä.

Ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuudet ovat hyvin erilaisia. Talous- ja suunnittelukeskus esittää, että kustannusten ja hyötyjen kohdistuminen kerrottaisiin ja Helsingin kaupungin toimijat tarttuisivat välittömästi toimenpiteisiin, joista kaupunki saa taloudellista hyötyä. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm. uuden infraverkoston rakentamistarpeen minimointi (5.4.1) sekä materiaalien, energian ja veden kulutuksen pienentäminen (6.3). Jo Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelman A osasta antamassaan lausunnossa

talous- ja suunnittelukeskus esitti toimenpiteille panos-tuotos –tarkastelua tai vastaavaa.

Kuten kaupunkisuunnitteluvirasto lausunnossaan mainitsee, Helsingissä tehtävä kaupunkisuunnittelu kokonaisuudessaan on muuntumassa yhä paremmin ekologisia tavoitteita vastaavaksi. Oikea töiden ohjelmointi, yhtenäinen ohjeistus ja eri tahojen välisen tiedonkulun lisääminen edistävät koko alaa ja ekologisesti kestävästä rakentamisesta. Talous- ja suunnittelukeskus tekee töitä tiedon kulun lisäämiseksi mm. kaupunkiyhteisen tietovaraston käyttöä laajentamalla ja virastojen rajojen välisiä prosesseja parantamalla. Talous- ja suunnittelukeskus korostaa myös kaavoituksen ja liikennesuunnittelun merkitystä hiilineutraaliin tulevaisuuteen pyrittäessä.

Rakentamisen ekologisuutta on kehitettävä, mutta on muistettava, että rakentaminen luo puitteet ihmisen toiminnalle ja on kestoaltaan lyhyt jakso elinkaareissa. Rakennuksen tai rakenteen, kadun tai muun käyttö on pitkäaikainen tapahtuma, jonka merkitys ympäristökuormittajana on paljon suurempi kuin rakentamisen. On varottava, ettei huomion kiinnittyessä rakentamisen ekologisuuteen, unohdeta kokonaisuutta ja samalla mahdollisesti heikennetä käytön aikaista ekologisuutta. Toimenpidekohdan 5.1.3 "Suunnitellaan kadut ja muut kiinteät rakenteet mahdollisimman kantaville maille sekä puistot ja vastaavat julkiset viheralueet vähemmän kantaville maille ja minimoidaan leikkaukset ja pengerrykset" toteuttaminen elinkaariajattelu sivuuttaen voi johtaa kokonaisuuden kannalta huonoon lopputulokseen. Elinkaarikustannusten käsittely hankekohtaisesti on erittäin kannatettavaa (toimenpide 5.1.4).

Asuminen ja päivittäinen liikkuminen ovat niin suuria ympäristön kuormittajia, että tärkeää Helsingille ja koko Suomelle ekologisuutta ajatellen on saada asukkaita Helsinkiin. Helsingissä on erinomaisesti palveleva joukkoliikenne sekä tehokas energiantuotanto ja -jakelu. Kohtuuhintaista asumista on edistettävä niin, että suurempi osa väestöstä muuttaisi Helsinkiin eikä kehyskuntiin, josta esimerkiksi kulkeminen pääkaupunkiseudulle on hyvin kuormittavaa. Infrarakentamisen kustannukset eivät saa nousta, jotta vaikutuksia verotukseen, julkisten palvelujen heikkenemiseen tai asumiskustannuksiin ei tulisi. Ekologisuutta tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon suurempia kokonaisuuksia ja maantieteellisiä alueita. Hiilinielujen sijainti esim. Helsingin nykyisten rajojen sisällä rajoittaa ekologista kaupunkikehitystä, kun tiivistämistä ei voida tehdä (5.1.2).

Toimenpide 6.1.6 lisää liikenteen ekologisuutta ja on erittäin merkittävä yksittäinen toimenpide-ehdotus. Tähän sisältyvät toimenpiteet ovat mahdottomia kaupungin yksin rahoitettavaksi. Kustannusvastuu tulisi olla toimenpiteestä hyötyjällä ja valtion tulisi olla merkittävässä roolissa

kehittämässä koko valtakunnan tasolla toimivaa älykästä liikennejärjestelmää. Liikennevälineiden teknistä kehitystä ekologiseen suuntaan osana koko infrastruktuurin kehitystä olisi myös valtion taholta edistettävä voimakkaasti.

Vaikeutena toimenpiteiden toteuttamisessa talous- ja suunnittelukeskus näkee myös Staran lausunnossa esiin tuoman ongelman: ”Omien lisäkriteerien asettaminen EU:n vaatimien sertifikaattien lisäksi on mahdotonta, koska jo nykyisellään tarjouskilpailuun osallistujien määrä on monissa tapauksissa liian alhainen.” Tällaiset yksityiskohdat eivät saa päästä vaikuttamaan asumiskustannuksiin.

Helsingillä ei ole Sipoon aluerakentamiskohdetta, joten korjattakoon teksti Östersundomin aluerakentamiskohteeksi toimenpideehdotuksessa 6.1.1.

Uusien menetelmien tutkimusta ja kehittämistä tulee kaikin keinoin tukea tavoitteena taloudellisuus ja ekologisuus. Kehittämisessä tulisi huomioida, että asukas siirtyy ekologisempaan toimintatapaan, jos hän tunnistaa taloudelliset hyödyt ja käyttömukavuus ei oleellisesti heikkene. Ekologisesti kestävä rakentaminen ja ylläpito on usein myös kustannuksiltaan halvin tapa toimia ja tukee sitä kautta tuottavuuden parantamista.

Talous- ja suunnittelukeskuksen osastojen määrä tulee vähenemään kuluvan vuoden aikana viiteen.

Maininnan arvoinen osasto on tietotekniikkaosasto, joka toimenpideehdotuksen 9.1.6 mukaisesti on keskeisessä roolissa virastojen tietojärjestelmien yhdistämisessä.

Talous- ja suunnittelukeskuksessa valmistellaan tilahankkeiden käsittelyohjeet Khn päätettäväksi. Ohjeissa ohjeistetaan myös infrarakentamista.

SWOT-analyysissä korjattakoon: Elinkaarikustannuslaskenta vaaditaan tällä hetkellä kaikista luottamuselinten päättämistä hankkeista ja käytönaikaista hyötyä arvioidaan uudessa investointimallissa. Investointien sisältö pohjautuu kaupungin strategiaohjelmaan.

Lisätiedot

Turunen Anu, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25712
anu.turunen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 28.02.2012 § 105

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

03.09.2012

Ryj/1

Yleisten töiden lautakunta päätti lähettää tarkistetun ehdotuksen Helsingin ekologisesti kestävästä rakentamisesta ohjelmaksi (osa B, infrarakentaminen) kaupunginhallitukselle.

Käsittely

28.02.2012 Ehdotuksen mukaan

Esittelijän muutos: Poistetaan liitteen 1 sivulta 7 otsikon "Kaavamääräys" alla olevasta kappaleesta toinen virke.

21.02.2012 Pöydälle

Esittelijä

tulosryhmän johtaja
Olavi Tikka

Lisätiedot

Olavi Tikka, tulosryhmän johtaja, puhelin: 310 38805
olavi.tikka(a)hel.fi

Kiinteistölautakunta 20.10.2011 § 502

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Kiinteistölautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin ekologisen rakentamisen ohjelmassa määritellään kaupungin käytettävissä olevat keinot ja mahdollisuudet ekologisesti kestävästä infrarakentamisesta edistämiseen sekä selvitetään eri toimijatahojen roolit ja vastuut.

Kiinteistötoimi ei ole merkittävä toimija infrarakentamisessa. Ohjelmaluonnoksen mukaan kiinteistöviraston toiminta ekologisesti kestävästä infrarakentamisesta edistävien asioiden huomioon ottamisesta on hyvällä tasolla.

Ohjelmassa esitetäänkin kiinteistövirastoa ainoastaan yhden konkreettisen toimenpiteen yhteistyötahoksi. Tämä toimenpide koskee seudullisen massatalouden edistämistä. Tosin kaikille virastoille on annettu vastuita liittyen henkilöstön osaamisen ja sitouttamisen varmistamiseen ekologisesti kestävässä toimintatavoissa. Lisäksi kaikki virastot ovat yhteistyötahoina virastojen välisen ja ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Osa toimenpide-ehdotuksista on selkeitä, helposti toteutettavia ja

seurattavia. Osa taas on laajoja ja epäkonkreettisia, jolloin niiden toteutuminen on erittäin epävarmaa. Selkeillä ja seurattavilla toimenpiteillä voidaan vaikuttaa eniten ekologisen rakentamisen todelliseen tehostumiseen.

Kiinteistöviraston vastuulla ovat muun muassa tonttien pilaantuneiden maiden kunnostaminen ja projektialueisiin liittyvä massojen ja erilaisten purku- ja uusiomateriaalien hyötykäyttö. Tärkeimmät toimenpiteet ekologisesti kestävästä infrarakentamisesta edistämiseksi on jatkaa erilaisten materiaalien hyötykäytön tehostamista ja riskiarviointiin perustuvaa kunnostussuunnittelua. Tulevaisuudessa tärkeäksi toimenpiteeksi nousee myös pilaantuneiden maa-ainesten kuljetusten ekotehokkuuden kehittäminen sekä ekologisuuden huomioon ottaminen hankinnoissa.

Lautakunta pitää erittäin kiireellisenä kaivumaiden välivarastointiin ja käsittelyyn sekä ylijäämämaiden loppusijoitukseen soveltuvien alueiden varaamista ensisijaisesti Helsingin kaupungin alueelta kuljetusmatkojen vähentämiseksi. Tilanne ylijäämämaiden sijoittamisessa on tällä hetkellä vastoin useita ekologisesti kestävästä rakentamisen ohjelman tavoitteita.

Alueellisen esirakentamisen tarkoituksena on saattaa alue rakentamiskelpoiseksi. Kustannussäästöjä haetaan mm. aikataulutuksen, menetelmän valinnan ja mittakaavatekijän avulla. Alueellisessa esirakentamisessa on yleensä mahdollista valita useammasta geoteknisesti käyttökelpoisesta vaihtoehdosta sopivin. Valinta on tehty perinteisesti esimerkiksi taloudellisin tai aikatauluteknisin perustein. Valinta voidaan tehdä myös päästöperusteisesti. Aloittamalla esirakentaminen nykyistä aikaisemmin ennen varsinaisten rakennustöiden alkamista ja kaavan vahvistumista on mahdollista säästää käyttämällä halvempia ja vähemmän energiaa kuluttavia esirakentamismenetelmiä.

Kiinteistövirasto on yhteistyössä VTT:n kanssa kehittänyt MELI-HEL-laskentaohjelman, jolla voidaan vertailla yleisimpien pohjavahvistusmenetelmien päästöjä ja laskea maarakenteen sen vaatiman pohjavahvistuksen rakentamisen energiankulutus. Esirakentamismenetelmän optimoinnin painotukseen teknistaloudellisten ja ekologisten tekijöiden välillä kaivataan ohjeistusta suunnitteluttamis-, suunnittelu- ja rakennuttamisorganisaatioille. Geoteknisellä osastolla on kehitetty ja kehitetään jatkossakin esirakentamiseen liittyviä uusia menetelmiä. Esirakentamisessa voisi ennakkoluulottomasti selvittää sellaisten menetelmien käyttöä, joilla saavutetaan entistä pienempi päästö tai

03.09.2012

Ryj/1

mahdollisesti negatiivinen hiilijalanjälki. Tavoitteena voisi olla esimerkiksi hiilineutraali kaupunkirakentaminen.

Käsittely

20.10.2011 Ehdotuksen mukaan

Tuuttila Juhani: Esityksen muutos:

Lausuntoehdotukseen lisätään uusi kuuden kappale.

Esittelijä

osastopäällikkö
Juhani Tuuttila

Lisätiedot

Katarina Kurenlahti, toimistopäällikkö, puhelin: 310 36415
katarina.kurenlahti(a)hel.fi
Rantala Kalle, projektinjohtaja, puhelin: 310 37819
kalle.rantala(a)hel.fi

Helsingin Satama -liikelaitoksen jk 18.10.2011 § 73

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Johtokunta päättää antaa seuraavan lausunnon:

Helsingin Satama- liikelaitoksen johtokunnan mielestä Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelmassa vuosille 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, on kiinnitetty huomiota asioihin, jotka on nostettu esiin sekä EU:n että Suomen ja pääkaupunkiseudun ympäristöstrategioissa. Helsingin Satama on jo nykyisessä ympäristöjärjestelmässään ja ympäristöohjelmassaan ottanut huomioon useita tavoitteita, joita Helsingin ekologisten kestävä rakentamisen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vuosille 2012 -2018. Muutkin esille tulleet asiat ja kehittämishankkeet voidaan huomioida, mikäli ne edistyvät vastuutahojen toimesta.

Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelmassa 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, toimenpide 6.3.6 on sellainen, jossa HelSa yksin on vastuutahona. Toimenpide kuuluu:

"Sovelletaan Vuosaaren satamahankkeen tuloksia satamien suunnittelussa ja kehitetään ratkaisuja materiaali- ja energiatehokkuuden, pilaantuneiden maiden, jätevesien hallinnan ja ympäristövaikutusten arvioimisen ja seurannan osalta.

03.09.2012

Ryj/1

Sovelletaan Vuosaaresta saatuja kokemuksia. Hyödynnetään käytössä olevia arviointimenetelmiä ja tehdään kansainvälisiä vertailuja."

Ohjelmassa on lisäksi useita hankkeita, joiden vastuutahoiksi on lueteltu useita virastoja, laitoksia ja kaupungin ulkopuolisia tahoja. Jotta ohjelma edistyisi toivotulla tavalla, tulisi päävastuutaho määrittellä. Myös työnjako vastuu- ja yhteistyötahojen välillä tulisi selventää.

tekninen johtaja
Aarno Ahti

Lisätiedot

Aarno Ahti, tekninen johtaja, puhelin: 310 33550
aarno.ahti(a)hel.fi

Liikennelaitos-liikelaitoksen johtokunta (HKL) 06.10.2011 § 154

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin ekologisesti kestävästä infrarakentamisen ohjelman 2012-2018 laatiminen on ollut tärkeää ympäristöasioiden edistämisen näkökulmasta. Työssä on koottu kattavasti yhteen sekä kansallisia että Helsingin kaupungin linjauksia, muutostekijöitä ja strategioita, jotka muodostavat taustan ekologisesti kestävästä infrarakentamisen toimenpideohjelmalle.

Elinkaarivaiheittain kaavoituksesta ja esisuunnittelusta ylläpitoon saakka jaotellussa toimenpideohjelmassa nimetään vastuu- ja yhteistyötahot, asetetaan aikataulutavoitteet sekä otetaan kantaa resurssitarpeisiin toimenpidekohtaisesti. Tämä vahvistaa ja tukee kaupungin toiminnassa jo entuudestaan järjestelmällisesti edistettyä kestävästä kehitystä ja auttaa yhteisen toiminnan suunnittelussa ja resurssien varaamisessa usean vuoden aikajänteellä.

Ohjelmassa ehdotettujen keinojen toteuttamisen haastavuus ja resurssitarpeet on kuvattu kolmeportaisella asteikolla A, B ja C. Näistä A-luokkaan kuuluvat tehtävät ovat hoidettavissa tavanomaisten työtehtävien ohella, mutta B ja C edellyttävät resurssien osoittamista keinon suorittamiseksi. Toimenpiteiden listalle nimetyistä, vuosille 2012-2014 aikataulutetuista tehtävistä suurin osa on arvioitu kuuluvan luokkaan B. Useissa näissä toimenpiteissä myös HKL on nimetty toimijana joko vastuu- tai yhteistyötahona.

HKL-liikelaitoksen johtokunta katsoo, että kaikkien esitettyjen toimenpiteiden suorittaminen asetetuissa aikataulutavoitteissa ei ole mahdollista HKL:n nykyisillä henkilöstöresursseilla. HKL ottaa tälläkin hetkellä huomioon ympäristöasiat henkilöstön koulutuksessa ja pyrkii motivoimaan henkilöstöä käytännön ympäristötyöhön niin pysäkkien ja ratojen rakentamisen ja rakennuttamisen kuin kunnossapidon tehtävissä. Osa ekologisen infrarakentamisen ohjelman toimenpiteistä voidaan hoitaa nykyisiä toimintamenetelmiä kehittämällä ja tehostamalla.

Esittelijä

yksikön johtaja
Juha Saarikoski

Lisätiedot

Anna-Maija From, projektipäällikkö, puhelin: 310 64745
anna-maija.from(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 04.10.2011 § 321

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Helsingin kaupungin toiminnassa on ekologisesti kestävä kehitys edistetty jo pitkän aikaa ja monella eri tavalla. Strategiat ilmastomuutokseen sopeutumisesta ja hillinnästä lienevät merkittävimpiä strategioita, joilla haitallisiin seurausvaikutuksiin ollaan varautumassa.

Helsingin ekologisesti kestävä rakentamisen ohjelman osa B, infrarakentaminen, on laadittu rakennusviraston vetovastuulla. Ohjelma käsittelee infrarakentamista sen elinkaaren koko keston ajalta. Valmisteluun on osallistunut useita virastoja kaupunkisuunnitteluvirasto mukaan lukien.

Raportissa esitetty toimenpideohjelma on jaettu kuuteen elinkaaren päävaiheeseen, jotka ovat kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen, vastaanotto, takuu-aika ja ylläpito. Eri elinkaarivaiheille on esitetty useita tavoitteita ja niille omat toimenpideohjelmat tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin jokaiselle virastolle on määriteltävä omat toimenpiteet. Toimenpideohjelma on pyrkinyt olemaan konkreettinen työkalu ja kuvaamaan eri toimijatahojen rooleja ja vastuuta hyvinkin seikkaperäisesti.

Kaupunkisuunnittelun osalta esitetyt toimenpiteet sekä kaavoittajan tehtävät ja vastuut on kuitenkin rajattu virheellisesti kaupunkisuunnitteluviraston työtehtävien vastuun osalta toimenkuvaan verrattuna. Osittain kuvaukset ovat jääneet vaillinaisiksi. Termistö ei vastaa maankäytön suunnittelun termejä, jolloin rajapinnat ja esitetty vastuu kaupungin eri toimijoiden kesken jää epäselväksi. Mm. maanalainen yleiskaava, johon raportin sivulla 57 viitataan on jo vahvistettu valtuustossa 2010 ja tullut voimaan kesäkuussa 2011.

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka mukaan suunnitelmien tulee perustua riittäviin selvityksiin ja suunnitelmien ja kaavojen toteuttamisen vaikutukset tulee tutkia kaavan tarkkuuden ja ohjaustarkoituksen edellyttämällä tavalla. Ilmastovaikutukset on erikseen mainittu tutkittavaksi vaikutuksiksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kiinnittävät osaltaan erityisesti huomiota myrskyihin, rankkasateisiin ja tulviin.

Normaalissa kaavatyössä tämä tarkoittaa suunnitelmien ja selvitysten tekoa mm. alueen korkotasosta, pinta- ja pohjavesistä, rakentamistavoista, pohjarakenteista, kuivatuksesta, kunnallistekniikasta, massatasapainosta, saastuneista maista ja maanalaisesta rakentamisesta.

Ekologisesti kestävä infrarakentamisen ohjelma sivuaa joitakin näistä maankäytön suunnittelun yhteydessä laadittavista suunnitelmista ja selvityksistä. Maankäytön suunnittelussa nämä tehtäväkokonaisuudet ovat useimmiten sekä alueellisesti että sisällöltään laajoja ja monitahoisia ja edellyttävät erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista. Ohjelman näkökulma on huomattavasti kapeampi painottuen suppealaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen. Toisaalta ohjelmassa on käsitelty tonteilla tapahtuvaa rakennustoimintaa ja sen ohjeistusta mm. rakentamistapaohjemaininnoilla.

Ohjelmassa mainitaan hulevesiin, merivesitulviin sekä massojen hallinnan koordinointiin tähtääviä toimenpiteitä. Helsingillä on kuitenkin olemassa omat tulva- ja hulevesistrategiansa, joiden toimeenpano on käynnissä. Massojen koordinointiin on myös olemassa oma ryhmänsä.

Yleisiä alueita suunniteltaessa kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston välillä vallitsee hyvin toimiva käytäntö. Maankäytön suunnittelun aikana rakennusviraston edustaja osallistuu suunnittelukokouksiin, ja vastaavasti toteutusvaiheessa kaupunkisuunnitteluviraston edustaja osallistuu rakennusviraston kokouksiin.

Rakennusviraston eri sektoreiden välinen yhteistyö ja sisäinen tiedonkulku on oleellista ekologisesti kestävä rakentamisen

edistämiseksi. Useat luetellut toimenpiteet nimenomaan koskevat rakennusviraston ja Staran toimialaa.

Laajuudessaan ohjelma on haasteellinen, mutta osin hajanainen toimenpiteiden suuren määrän takia. Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin palvelu-, materiaali-, ja kalustohankintoihin on vaativa tehtävä toteuttaa. Toisaalta pilottihankkeiden selvä määrän lisäys ei ole kannatettavaa. Rungas pilottihankkeiden määrä syö resurssit todellisilta hankkeilta ja niihin tehtävältä työltä. Toisaalta jo toteutetuista ekologisen rakentamisen mallialueilta tulee siirtää tietoa muihin projekteihin niin paljon kuin mahdollista.

Mikäli ohjelman toteutuksessa keskityttäisiin vain olennaisiin ja vaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin, voisi ohjelman hyvä tarkoitus toteutua aina toimenpideasteelle. Infrarakentaminen on merkittävää Helsingin kaupungissa ja jopa koko maan mittakaavassa. Kaupunkisuunnitteluvirasto on tunnistanut ilmastovaikutusten ja ekologisen rakentamisen kaupunkisuunnittelun tarpeen. Helsingissä tehtävä kaupunkisuunnittelu kokonaisuudessaan on muuntumassa yhä paremmin ekologiaa tavoitteita vastaavaksi. Oikea töiden ohjelmointi, yhtenäinen ohjeistus ja eri tahojen välisen tiedonkulun lisääminen edistävät koko alaa ja ekologisesti kestävästä rakentamisesta. Edellä mainituilla yleistoimenpiteillä voitaisiin edistää merkittävästi ohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteutumista jo nykyisin käytettävissä olevilla voimavaroilla.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Teknisen palvelun lautakunta 08.09.2011 § 168

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Teknisen palvelun lautakunta päätti antaa esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Antero Taipale, yksikönjohtaja, puhelin: 310 39810
antero.taipale(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

03.09.2012

Ryj/1

Ympäristölautakunta 23.08.2011 § 264

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Helsingin ekologisesti kestävästä rakentamisesta ohjelman osa B, eli infrarakentamisen osa, on laadittu perusteellisesti ja se kattaa infrarakentamisen elinkaaren eri osien kattavan tarkastelun. Sen valmistelussa on ollut mukana useita virastoja, joille on myös määritelty toimenpiteitä ohjelman toteuttamisessa.

Ohjelmaluonnos jatkaa ekologisesti kestävästä toimitilarakentamisen ohjelman linjoilla. Sen linjaukset ovat valmisteilla olevan kaupungin ympäristöpolitiikan luonnoksen linjausten mukaisia ja konkretisoivat niitä infrarakentamisen osalta. Ohjelman voi myös nähdä osana kuuden suuren kaupungin kaupunginjohtajien ilmastoverkoston aloitteen "Energiaviisaan rakentamisen tiekartta" toteuttamista.

Ohjelmaluonnos sisältää yhteensä 18 tavoitetta, joista jokaisen alla on listattu lukuisia toimenpiteitä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden runsas määrä tekee ohjelmasta raskaslukuisen ja vaikeasti lähestyttävän. Sen tavoitteista tulisi nostaa esiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet, jotka ovat ohjelmakokonaisuuden kannalta keskeisimmät ja vaikuttavimmat. Esimerkiksi Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelman 2008-2016 toimenpiteiden täytäntöönpanoa tehostettiin valitsemalla kymmenen strategisesti tärkeintä kärkihanketta.

Ohjelmassa esitetyt tavoitteet ovat luonteeltaan varsin yleistasoisia ja osittain turhan epämääräisiä. Ohjelmaa terävöittäisi, jos edes joitakin tavoitteita asetettaisiin määrällisiksi tavoitteiksi. Esimerkiksi tavoitteena voisi olla tietty määrä infrahankkeita, joissa tehtäisi elinkaari- ja/tai hiilijalanjäljen arvio. Myös kaupungin infrarakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiselle voitaisiin asettaa määrällinen tavoite, joka perustuisi kaupungin ilmastotavoitteisiin ja esiselvitykseen HKR:n vaikutuksista ilmastonmuutokseen.

Ohjelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu kolmeen luokkaan sen mukaisesti, kuinka suuri resurssitarve kullakin toimenpiteellä on arvioitu olevan. Tämän lisäksi olisi tarpeen arvioida ohjelman toteuttamisen taloudellisia hyötyjä. Esimerkiksi maamassojen välivarastoinnin ja loppusijoituksen paremmalla ohjauksella on arvioitu olevan kaupungille jopa miljoonien eurojen säästöpotentiaali. Myös energiatehokkaan kaluston hankinnalla ja käytöllä voidaan saada aikaan merkittäviä

säästöjä vähentyneinä polttoainekustannuksina. Mikäli ohjelmaan valitaan kärkihankkeita, ennen kaikkea niiden taloudellisia vaikutuksia tulisi arvioida.

Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin materiaali-, kalusto- ja palveluhankintoihin on kunnianhimoinen ja kannatettava tavoite. Se on myös linjassa kaupunginhallituksen hyväksymän hankintastrategian kanssa. Sen toteuttamisessa olisi luonnoksessa mainittujen tahojen (HKR, Stara, HKL) lisäksi hyödyllistä tehdä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa myös hankintakeskuksen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Ohjelmaluonnoksessa on kohtia, jotka korostavat ympäristöasioiden yhteyttä rakentajan ja rakennuttajan laadunhallintaan. Esimerkiksi kohdat 7.3 (Lisätään rakentamisessa ja vastaanotossa suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) sekä 8.5 (Lisätään takuuajana suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) ovat tällaisia, ja ne voisi tässä ohjelmassa esittää tiiviimmin kytkemällä näiden asioiden edistäminen nimenomaan rakentajien ja rakennuttajien toiminta- ja laatujärjestelmien soveltamiseen myös ympäristöasioissa. Lisäksi rakentajien ja rakennuttajien ympäristöjohtamisen edistäminen tulisi näkyä ohjelmassa selkeämmin.

Ohjelman rakennetta selkeyttäisi, jos osa A (Ohjelman taustat) muutettaisiin lyhyeksi johdannoksi ja kansallisten ja kaupungin linjausten tarkempi esittely siirrettäisi liitemateriaaliksi.

Ekologisesti kestävä infrarakentamisen ohjelman luonnos on perusteellisesti laadittu ja sisältää oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Ympäristölautakunnan mielestä ohjelman toimeenpanoa kuitenkin helpottaisi, jos nimettäisiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet tai muulla tavoin priorisoitaisiin sen sisältöä.

Määrällisten tavoitteiden asettaminen lisäisi ohjelman konkreettisuutta ja seurannan havainnollisuutta. Toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioinnissa olisi tarpeen arvioida myös taloudellisia hyötyjä, ei pelkkiä kustannuksia. Ohjelman toteuttamisessa keskeistä on myös sen integroiminen infrarakentamisen toimijoiden olemassa olevaan ohjaukseen ja johtamiseen. Ympäristö- ja laatujärjestelmien hyödyntäminen on tässä työssä keskeistä.

Esittelijä

ympäristötutkimuspäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: +358 9 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi